

BRANKO FUČIĆ 1920. – 1999.

ZAGREB, 2009.

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
SPOMENICA PREMINULIM AKADEMICIMA SVEZAK 147

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
SPOMENICA PREMINULIM AKADEMICIMA SVEZAK 147

ISBN 978-953-154-866-3

ISSN 1330-0865

Uredio
akademik ANDRIJA MUTNJAKOVIĆ

RAZRED ZA LIKOVNE UMJETNOSTI

BRANKO FUČIĆ 1920. – 1999.

ZAGREB, 2009.

Branstetter

SPOMENICA

posvećena preminulom

AKADEMIKU BRANKU FUČIĆU

redovitom članu

Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Dubašnica, 8. rujna 1920. – Rijeka, 31. siječnja 1999.

ISPRAĆAJ POSMRTNIH OSTATAKA

na starom groblju sv. Apolinara u Dubašljanskom polju

1. veljače 1999.

KOMEMORATIVNI SASTANAK

održan je 17. veljače 2000. godine

u palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

RIJEČ NA KOMEMORACIJI

akademik Andre Mohorovićić

akademkinja Anica Nazor

IZBOR IZ BIBLIOGRAFIJE

KOMEMORATIVNA SJEDNICA

17. veljače 2000.

Akademik ANDRE MOHOROVIČIĆ

Vječiti hodočasnik – koji je neumorno obilazio zabačena posvećena mjesta u kojima je pronalazio zaboravljane glagoljske natpise i skrivena slikarska djela starih „meštara“ na oronulim zidovima sakralnih zdanja u zabiti istarskog i kvarnerskog područja – Branko Fučić zauvijek je spustio vjeđe na svojim umornim očima, poput njemu dragih usnulih likova na Vincentovu opusu očuvanom na stijeni crkvice Majke Božje na Škriljinah na groblju pokraj Berma. Završio je životni put neumornog istraživača, znanstvenika, zanesenjaka, ljubitelja ljepote, čuvara baštine i dragog čovjeka.

Akademik Branko Fučić rođen je 8. rujna 1920. u Dubašnici na otoku Krku. Godine 1944. diplomirao je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu povijest umjetnosti i kulture s klasičnom arheologijom, a 1945. započinje rad, ponajprije u Konzervatorskom zavodu, a od 1949. u Akademijinim ustanovama, početno u Zagrebu, a zatim u Rijeci. Izabran je za člana suradnika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 1975., za izvanrednog člana 1983. i za redovitog člana 1991. godine.

Tijekom svojeg životnog rada, koji je provodio iz svojega riječkog domicila, obuhvatio je istraživačkom djelatnošću u prvome redu cjelokupno područje Istre i Kvarnerskog primorja, koje je na terenskim istraživanjima proučio do potankosti, tako da su njegove znanstvene obrade uistinu cjelovite sinteze u kojima je sveobuhvatno otkrio i analizirao ukupni, ponajviše do tada nepoznati ili slabo poznati fundus bogate povijesne baštine, najvećim djelom vezane uz povijest i život puka. U tim je istraživanjima otkrio golem korpus glagoljskih natpisa i djela domaćih slikarskih majstora.

Istraživanja kulturnih spomenika, naročito u komparativnim relacijama, vodila su ga u bliža i udaljena područja Dalmacije, kontinentalne Hrvatske, Slovenije i Furlanije.

U prostranim područjima svojih znanstvenih istraživanja snimao je, inventarizirao i analitički obradio povijesne nalaze te kulturne i umjetničke

ke spomenike, proučavao arhivsku građu u domaćim i stranim arhivima (Ljubljana, Venecija), provodio komparativnu analizu domaćih i okolnih nalaza te je u tom radu otkrio velik broj dotada nepoznatih ili nedovoljno obrađenih nalaza.

Akademik Fučić godinama je, a to znaju mnogi njegovi kolege i suradnici, pješačio udaljenim putovima na istarskom području udolinom rijeke Mirne, zatim središnjim visoravnim područjem te cijelim istarskim obalnim pojasom istražujući gradska i seoska područja, pojedine zaseoke i zdanja izolirana u pustoši, šumarcima ili kamenoj vrleti. U istu je svrhu propješačio cjelokupno područje Kvarnerskih otoka i obale. Pritom je u mnogo navrata morao krčiti neprohodni teren, obavljati sondažna iskopavanja i opsežne izmjere. U tom krugu njegove djelatnosti ističu se arheološka iskopavanja opatije sv. Lucije u Jurandvoru (nalazište Bašćanske ploče) kod Baške na otoku Krku.

U tijeku spomenutih opsežnih istraživanja otkrio je više od osamdeset lokaliteta s nalazima srednjovjekovnih zidnih slikarija, drevnih gotičkih skulptura te nizova glagoljskih epigrafičkih spomenika iz razdoblja od 12. do 18. stoljeća. Na temelju tih istraživanja obradio je i objavio opsežni *Korpus glagoljskih natpisa i djelo Srednjovjekovno zidno slikarstvo u Istri*.

Akademik Fučić objavio je, nadalje, desetke izvješća o svojim znanstvenim istraživanjima i rezultatima znanstvenih analiza u Akademijinim edicijama te u nizu znanstvenih periodika i zbornika.

Iz kruga svoje znanstvene sfere napisao je velik broj priloga za *Enciklopediju likovnih umjetnosti* Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža.

Na temelju svojih znanstvenih studija akademik Fučić izradio je, nadalje, mnogobrojne elaborate za konzerviranje spomenika kulture i nadzirao konzervatorske radove, te održao uz to i niz predavanja, priopćenja, tečaja i vodstava stručnih ekskurzija. Programirao je, oblikovao i postavljao, kao autor ili suradnik pojedinih ustanova, kulturno-povijesne i umjetničke izložbe u muzejske zbirke. Sudjelovao je u stručnom vijeću i u komisiji za otkup umjetnina u Galeriji i Muzeju u Rijeci te u Muzeju u Labinu. Suradivao je ekspertizama s Urbanističkim institutom u Rijeci, s Povijesnim arhivom u Loretu i s Ravnateljstvom za galerije u Firenci i Pistoji.

Životni opus akademika Fučića plod je njegova izvanrednog znanja, kulture i iskustva te neizmjerne ljubavi i odanosti djelu istraživanja kulturne baštine u sferi glagoljskih natpisa i likovne umjetnosti locirane na tlu njegova šireg zavičaja – Kvarnera i Istre.

Bio je neumoran i ustrajan u radu te zanesen ljubavlju za ljepotu, umjetnost i kulturne fenomene svoje životne regije.

BRANKO FUČIĆ – SJEĆANJE

Zvali su ga sakristanom istarskih crkava. To mu je godilo i to je doživljavao kao kompliment i priznanje. Gotovo pola stoljeća bio je terenac, pješak, istraživač starina. Nema crkve ni crkvice u Istri, u Hrvatskom primorju, po Kvarnerskim otocima u kojoj nije bio. Obišao je zadarsko i ličko područje. Crkvice po poljima, po grobljima, po šumarcima, po osamama godinama su bile njegovi kabineti, njegovi instituti, njegova blažena i mirna radna mjesta bez posjeta, bez sastanaka i bez telefona. U crkvicama je otkrivao freske i na freskama glagoljske grafite, a na terenu je pronalazio nove glagoljske natpise. Njegovo krčko podrijetlo, djetinjstvo i ambijenti u kojima se formirao potaknuli su ga da terenski rad usmjeri u jedan sustavni posao – u istraživanje glagoljskih natpisa. Rezultati su takvi da se danas glagoljski natpisi i grafiti približavaju na tisuću jedinica: više od polovice otkrio je Branko Fučić. Posebnu važnost imaju glagoljski natpisi koje je otkrio u Istri. Oni pokazuju da je glagoljica, dakle hrvatsko nacionalno pismo, ukorijenjena u Plominu u 11. stoljeću i u 12. stoljeću u srcu Istre – Grdoselu kod Pazina.

Kao prvorazredne povijesne izvore Branko Fučić vrednovao je glagoljske grafite, male, sitne, sekundarne natpise, naknadno uparane ponajviše na freskama i zidovima crkava. Grafiti – isticao je Fučić – otkrivaju „malu povijest“, povijest malih ljudi, povijest ljudske svakidašnjice. To su mala zrcala u kojima se spontano odrazuje život. Oni pružaju obilje podataka o jeziku, pismu, gospodarskim i zdravstvenim prilikama. Glagoljski grafiti pokazuju odjeka velikih povijesnih kretanja u malim sredinama. Među njima posebno mjesto imaju najstariji, kakvi su naprimjer Humski grafit iz 12. stoljeća u crkvi sv. Jeronima na groblju u Humu i Ročki

glagoljski abecedarij uparan oko 1200. godine u crkvi sv. Antuna opata u Roču koji je B. Fučić otkrio na „posvetnom križu“ 1949. godine skidajući noviju žbuku i vapnene premaze na južnom zidu crkve. S Ročkim abecedarijem prvi je put dobiven standard starije hrvatske glagoljske azbuke, koji je izravno pisao sam glagoljaš u živom, aktivnom glagoljaškom središtu kakav je stoljećima bio Roč.

Staro kamenje s glagoljskim natpisima za Branka Fučića nikad nije bilo ni mrtvo ni hladno. Oronuli crkveni zidovi nikad nisu bili nijemi. On je iz njih oživio čitav jedan prošli, potonuli svijet, u koji se sam godinama uživljavao. Jedan mu je spomenik bio i ostao simboličnim znakom hrvatskoga glagolizma. To je reljef s likom sv. Martina s glagoljskim natpisom iz Senja oko 1330. godine. Činilo mu se da upravo taj spomenik sažeto govori o kulturnogeografskom smještaju hrvatskoga glagolizma. Jer – „na spomeniku je u reljefu uklesan svetac - sv. Martin iz Toursa. On nas“ – kaže Fučić – „spaja sa Zapadom; njegov smo kult primili sa slojem franačkih svetaca. Uz sveca su uklesana glagoljska slova: to je dar koji smo primili s Istoka, s genijalnim djelom jednoga Grka Konstantina-Ćirila. A kamen na kome se ostvarila ta sinteza Istoka i Zapada pripadao je - prije glagoljaša - antičkoj kulturi koja je našoj kulturi prethodila: kamen iz Senja nije drugo nego rimska žrtvena ara, kasnije preklesana u reljef svetoga Martina. Taj je kamen“ – zaključuje Branko Fučić – „dio prastaroga kamenitog tla na kome su se u višemilenijskim zbivanjima taložile i ukrštavale kulture; on je dio zemlje uz koju nam je sudbinski vezan život i na kojoj se profilira i naša nacionalna kultura“.

Tražio je odgovore na arheološka pitanja u vezi s *Bašćanskom pločom*, s kojom počinje hrvatska književnost. Što je *Bašćanska ploča* bila kao predmet, čemu je služila, što je bila njezina izvorna funkcija i u kojem je odnosu bila s prostorom opatijske crkve svete Lucije u Jurandvoru u zaleđu Baške, s ambijentom u kojem je zatečena – to su pitanja na koja je pokušao odgovoriti. Fučićeva arheološka istraživanja pedesetih godina 20. stoljeća, koja je materijalno omogućio utemeljitelj Staroslavenskoga instituta msgr. Svetozar Ritig, otkrila su da je *Bašćanska ploča* izvorno bila lijevi plutej na kamenoj crkvenoj pregradi, koja je prostorno dijelila kor pred oltarom od

crkvene lađe u crkvi sv. Lucije, i to od vremena gradnje crkve. Uz lijevu morala je postojati i desna pregradna ploča s desnom drugom *Baščanskom pločom*, za kojom je od tada tragao. Crkvena pregrada s *Baščanskom pločom* stajala je u crkvi na izvornom mjestu još godine 1752., što su potvrdila Fučićeva istraživanja opisa katastika Sv. Lucije, u Državnom arhivu u Veneciji. Pregradna je ploča bila srušena nakon 1752. godine, a prije 1851. godine, kad je – kao jedan od njezinih raskomadanih dijelova – bila zapažena kao materijal u opločenju crkvenoga poda, pa nije čudo što su prvi istraživači mislili da je ona bila nadgrobna ploča (Šafařík, Kukuljević). Ostatke *druge Baščanske ploče* vidi u četiri *Jurandvorska ulomka*, koji su nađeni kao spoliji na istom mjestu gdje i *Baščanska ploča* – u opločenju poda na lijevoj (sjevernoj) strani crkve sv. Lucije.

Natpise i grafite od 11. do kraja 18. stoljeća (zaključno do 1800. godine) objavio je 1982. godine u knjizi u kojoj su se našli izgubljeni i uništeni glagoljski natpisi, jer ih je Branko Fučić rekonstruirao na osnovi literature, očuvanih fotografija i precрта što su ostali u rukopisnim ostavštinama starijih istraživača. Knjigu je izdala Akademija kao temeljno djelo povijesnih izvora (B. Fučić, *Glagoljski natpisi*. Djela JAZU, knj. 57, Zagreb 1982.). Kamen i zid s glagoljskim natpisima i grafitima postojani su i nepomični – oni obično ostaju ondje gdje su i nastali – na mjestu klesanja i urezivanja. Knjiga je objavljena u nakladi od 1.200 primjeraka i ubrzo je rasprodana.

Arhivi za Branka Fučića nisu bili „prašne dosadne stvari“. Naprotiv – u njima je nalazio i otkrivao otkucae života. Neke arhivske dokumente nije ispuštao iz ruku. *Grdoselsku kroniku* iz 1688., iz arhiva župnoga ureda u Grdoselu u Istri, koju je napisao tadašnji grdoselski kapelan, kasnije župnik Vinko Pikot, Branko Fučić pročitao je „u dahu“ jedne noći. Sadržaj je kronike gradnja male nove crkve u Grdoselu. Jednostavan sadržaj ispriповjedio je Vinko Pikot živahno. Zorno je predočio sve peripetije, zgode i nezgode, koje su pratile gradnju crkve, pa je *Grdoselsku kroniku* Branko Fučić doživio kao film. „I tako“ – piše on – „dok teče Pikotovo kazivanje, promiču pred našim očima istarski pejzaži, regionalni ambijenti Grdosela, Butonige, Pazina i Paza, seoske vedute. Promiču živi ljudi, figure seljaka, feudalaca i klera. Ocrtavaju se društvene strukture prema vlasti i vlasniš-

tvu. Seljačka Istra tada živi u zadrugama. Pojavljuje se i novo stanovništvo sa svojim razlikovnim značajkama u običajima, u ponašanju i u temperamentu.“

U službenom latinskom protokolu kancelara i javnoga notara u Rijeci Antuna de Reno iz 15. stoljeća, koji obiluje gospodarskim i drugim podacima iz života Rijeke u to doba, B. Fučić ušao je u trag korijenima staroga i znamenitoga riječkoga prezimena Donadović. A na istraživanja toga prezimena potakao ga je glagoljski grafit u župnoj crkvi sv. Jurja u Lovranu s potpisom pre (svećenička titula) Filipa Donadovića 1525. godine.

U glagoljskoj rukopisnoj knjizi primitaka i izdataka bratovštine (crkve) sv. Antuna opata, isposnika i pustinjaka kojega u Primorju, Istri i na otocima zovu „sveti Anton od prašćića“, u Belom na otoku Cresu iz računa u kojima je točno zapisano koliko je i na što potrošeno za „veli obed“ 17. siječnja 1580. godine na dan zaštitnika Beloga B. Fučić mogao je zaključiti da je u malom mjestu kakav je Beli bilo priređeno sedam ovaca, da je kupljena veća količina riže, što znači da se za svečani objed kuhao rižot, da je rižot bio začinjen mirodijama (paprom, specijama i šafranom), da su ga posipali ribanim sirom, da su od samljevena žita ispekli kruh i sve to zalili vinom. U bratovštinskoj knjizi pisac je zapisao:

Ošće stratih za žito a na veli obed stari 9, ko žito munta . . . libar 36

Ošće stratih vina na veli obed . . . sić 30

Ošće stratih za oriži na veli obed libric 103 ča muntaju . . . libar 8

Ošće stratih za luto na veli obed . . . libar 8

Ošće stratih sira na veli obed libre 13, munta libar 3, soldi 18

Stratih za papar i specije i žafran libar 5, soldi 5

Stratih ob Antonje na obed Svetoga Antona živin 7

„Veli obed“ na Sv. Antuna 17. siječnja 1580. godine u Belom na Cresu – kako pokazuju računi – bio je vrhunski kulinarski događaj i doživljaj i u neku ruku pokazatelj životnoga standarda žitelja na otoku Cresu i njihove kulinarske kulture. Bratovštinsku knjigu iz Beloga našao je zabačenu B. Fučić 1949. godine i predao je Akademiji (Arhiv HAZU, VIII 164).

Kulinarstvo je oduvijek zanimalo B. Fučića. Po terenu je skupljao začinsko i ljekovito bilje. Napisao je *Gaštronomiju grišnoga fra Karla z Dubašnice* (izdavač: Ivan Lesica, Rijeka 1996.) s receptima, po kojima je i sam kuhao. Ali – *Gaštronomija* je mnogo više od recepata. Ona je književno djelo. U autoru je dugo sazrijevalo, a napisano je za tri dana i dvije noći. Isticao je da je u *Gaštronomiji* najvažnije ono što se čita među retcima: „To su“ – kaže on – „mirisi moga djetinjstva. Tamo je moja baka, tamo su moji najljepši dani u životu. To su ferije na Portu u sjeni fratarskog glagoljaškog samostana. To su fratri, braća laici, Dalmatinci sa sraštenim crnim obrvama. . . Cijela psihologija fratara, ambijenta, recepti, sve je to tu. . . Važan je štimung toga ambijenta. To je moja bodulija“. *Gaštronomija* je napisana na način starih glagoljskih tekstova, koje je autor čitao. Zamislio je kako bi mogao izgledati jedan takav stari rukopis i „stvorio ga je“. Poput pisca glagoljaša Fučić knjižicu završava kolofonom ispisanim kurzivnom glagoljicom, u kojem otkriva da je „grišni“ fra Karlo iz Dubašnice zapravo on sam *Se jesam az* (to sam ja) *grišni diak Branko pridirskom Fučić*.

Branka Fučića zanimalo je glagoljski *Brevijar Vida Omišljanina* iz 1396. godine, rukopis koji je po bogatstvu i duljini biblijskih tekstova i po cjelovitim starozavjetnim biblijskim knjigama najvredniji glagoljski rukopis. U njemu je očuvano starije stanje biblijskih tekstova, pa se *Brevijar Vida Omišljanina* u neku ruku smatra hrvatskoglagoljskom Biblijom. U povodu obilježavanja 600. obljetnice rukopisa Branko Fučić je 1996. godine priredio knjižicu *Vid Omišljanin* (izdavači: Općina Omišalj, Odbor za obilježavanje šest stoljeća brevijara Vida Omišljanina i grad Buzet; Katedra čakavskog sabora Roč, Omišalj – Roč 1996.). Izračunao je da je samo za izradu pergamene od oderanih i prepariranih ovčjih koža za rukopis trebalo 117 ovaca (gotovo tri stada po četrdeset ovaca), jer je rukopis pozamašan (dovoljno je spomenuti da je težak desetak kilograma). Na temelju podataka u kolofonu u kojem pisac Vid iz Omišlja navodi da je dogovorio cijenu pisanja: *Vsaka kvaderna za pol marki i .b.(=2) solda na moju hartu*, Branko Fučić je izračunao da je pisac zaradio u brutto iznosu oko 35 maraka i da je u njegovo vrijeme to bila vrijednost 7 – 8 krava. Rukopis je ukrašen lijepim inicijalima – latiničkima i glagoljskima. Branko Fučić

pokazao je da su inicijali ukrašeni motivima karakterističnima za kodekse 14. stoljeća: rakovice ili đurdice, biseri, pupoljci, vrpce, prepleti i prstenovi oko trupa pojedinoga slova. Malobrojne minijature – četiri evanđelista – podsjećaju na minijature u bosanskim ćirilskim rukopisnim knjigama. Natpisi na evanđelistima prepisani su ćirilicom: *s(ve)ti Luka*, *s(ve)ti Ivanъ*. Inicijali i minijature crtane su perom crnom, crvenom i žutom bojom.

Utvrдио je da je potkraj 15. i poč. 16. st. *Brevijar Vida Omišljanina* ponovno uvezao pop Grgur Kraljić iz Senja, glagoljaš i profesionalni knjigoveža, dugo poistovjećivan s tiskarom Grgurom Senjaninom, koji 1507. i 1508. radio u glagoljskoj tiskari u Senju. Branko Fučić dokazao je da su to dvije, a ne jedna osoba (*Knjigoveža-glagoljaš. Pop Grgur Kraljić iz Senja, 1497-1502*, Senjski zbornik VI, 1973-1975, 55-69). Knjigoveža Grgur Kraljić boravio je između 1497. i 1502. godine u Istri i bio nastanjen u Bermu, u Draguću i „poli Pazina“. U Istri je, kako je pokazao Branko Fučić, ponovno uvezao pet glagoljskih liturgijskih knjiga – misala i brevi-jara, među njima *Brevijar Vida Omišljanina* i *Ročki misal* (oba se rukopisa danas čuvaju u Beču, u Austrijskoj nacionalnoj biblioteci). Branko Fučić je, dakle, rješavao važna pitanja u vezi s produkcijom rukom pisanih glagoljskih kodeksa.

O onome što je godinama znatiželjno otkrivao u Istri, na Kvarner-skim otocima i Hrvatskom primorju, u arhivima u Veneciji i domovini umio je zanimljivo, živo i književnim jezikom kazivati. Pamte se njegove kratke, šestminutne emisije što ih je držao dvije i pol godine (1992. – 1994.) na programu Hrvatskoga radija u Rijeci i Zagrebu. One su 1997. godine objavljene u knjizi *Terra incognita* (Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1997.), nepoznata zemlja Hrvatska. Zbog popularnosti, izdanje je ponovljeno 1998. godine. U knjizi su opisane mnoge kulturnopovijesne pojedinosti. O *Kločevu glagoljašu*, ostatku rukopisa na pergameni, napisanu početkom 11. stoljeća starom oblom glagoljicom na hrvatskom tlu, koji je B. Fučića privukao zbog likovne, umjetničke strane, piše da je rukopis važan i zbog toga što je u 15. stoljeću bio čitav na otoku Krku, u vlasništvu krčkih knezova Frankopana. Oni su ga dali uvezati u skupocjene korice od srebra i zlata i čuvali su ga kao svetačku relikviju. Rukopis je imao vrlo

burnu sudbinu: ukratko – s pljačkom imovine zatočenoga posljednjega krčkoga kneza Ivana Frankopana s rukopisa je otrgnut skupocjen uvez, a od rukopisa je ostalo samo 14 listova, koji su prelazili iz ruke u ruku dok se napokon nisu našli u javnim zbirkama (12 u Gradskoj knjižnici u Trentu, a dva u Ferdinandeumu u Innsbrucku). Tekst o *Kločevu glagoljašu* napisao je zato što je želio „da se osnovno znanje o tom najstarijem sačuvanom pisanom spomeniku iz hrvatske glagoljske baštine ucijepi u pamćenje svakoga školovanog čovjeka u Hrvatskoj“.

Na pojedine terene vraćao se više puta. Vodio je ekskurzije po Istri i Kvarneru i za njih se temeljito pripremao, a na samom mjestu pred kulturnopovijesnim spomenicima i spomenicima prirode djelovao je spontano. S Brankovih ekskurzija ljudi su se vraćali obogaćeni činjenicama i podacima koji se ne mogu naći u turističkim vodičima. Proživljenost terena koji je istraživao, njegova snažna i produhovljena veza s ljudima i spomenicima vidljiva je u knjižici *Apsyrtides* (Mala turistička biblioteka 2, Narodno sveučilište, Mali Lošinj 1990.; 1995.), nazvanoj po prastarom imenu za creško-lošinjsko otočje. U mladim je ljudima budio senzibilitet i razvijao ljubav prema glagoljici i glagoljskoj baštini. Priliku za to imao je na predavanjima u Maloj glagoljskoj akademiji „Juri Žakan“ osnovanoj 1993. u Roču sa zadatkom da čuva i njeguje glagoljicu. Svako ljeto u Akademiju dolazi na tjedan dana četrdesetak učenika šestih razreda osnovnih škola iz cijele Hrvatske. Branko Fučić od početka je predavao. Posljednji je put govorio 1998. godine i voditeljici rekao: „Pazi, mala, da se ovo (tj. Akademija) ne ugasi. Prevažno je.“ Dva lapidarija s kopijama najstarijih glagoljskih natpisa izrađenima u umjetnom kamenu vlastitim rukama i uz pomoć brata Drage – u Portu na otoku Krku i u selu Brnobići u Istri (jedna od postaja u Aleji glagoljaša koja spaja Roč i Hum) priredio je zato da prolaznici i putnici na jednom mjestu i jednim pogledom mogu rekapitalirati „sve što bi obrazovan čovjek iz Hrvatske trebao znati o najstarijim svjedočanstvima koja su ostala uklesana u kamen“.

Završavajući sjećanje na akademika Branka Fučića, želimo reći da je on uspio ostvariti ono što je želio. A želio je, kako je sam volio govoriti, „dati svoj prilog istraživanju onog jedinstvenog kulturnopovijesnog feno-

mena, koji se zove hrvatski glagolizam“. Od tisuću glagoljskih natpisa i grafita polovicu je otkrio sam, a obradio je sve glagoljske natpise od 11. do kraja 18. stoljeća. Na glagoljaškom terenu otkrivao je nepoznate hrvatske kulturnopovijesne vrijednosti, o njima pisao i govorio. I zato mu hvala.

IZBOR IZ BIBLIOGRAFIJE
AKADEMIKA BRANKA FUČIĆA

KNJIGE, LEKSIKONI, KATALOZI I BROŠURE

Svjedočanstva o slavenstvu Istre. Izložba, Pazin: Oblasni Narodno-oslobodilački odbor za Istru, mart 1946., 51 str. (= Katalog izložbe: *Uvod*, str. 7-15; *Katalog*, str. 17-50, suradnik B. Fučić)

Exposition des temoignages sur le caractere slave de l'Istrie (dans le Seminaire episcopal), Pazin: Comité régional de libération nationale d'Istrie, mars 1946. (suradnik B. Fučić)

Izložba srednjovjekovne umjetnosti naroda Jugoslavije (katalog izložbe), Zagreb: Umjetnički paviljon, 1951. (suradnik B. Fučić)

Srednjovjekovno zidno slikarstvo Istre. Katalog izložbe, Rijeka 1955. (suradnik B. Fučić)

Rijeka, Opatijska rivijera, Hrvatsko primorje, Gorski kotar, Kvarnerski otoci (redakcijski odbor: B. Fučić et al.), Zagreb: Informator, 1960.

Istarske freske, Zagreb: Zora izdavačko poduzeće [serija: *Umjetnički spomenici Jugoslavije*], Zagreb 1963.

Srednjovjekovno zidno slikarstvo u Istri (doktorska disertacija, rukopis, neobjavljeno), Rijeka – Ljubljana 1964.

Izložba glagoljica. Vodič. (Izložba glagoljice otvorena je 30. prosinca 1968. godine u Rijeci, u izložbenoj dvorani – Supilova 3), izd. Naučna biblioteka Rijeka, Rijeka 1968., 16 str., format 29 cm (Temat i obrada: Vanda Ekl i Branko Fučić; Odljevi i Kolaž panoa: Branko Fučić).

Exhibition Glagolitic. Guide. (Theme and elaboration: Vanda Ekl i Branko Fučić; arrangement: Igor Emili; et al.), izd. Naučna biblioteka Rijeka, Rijeka 1968., 16 pp.

Napomena: prijevod kataloga *Izložba glagoljica. Vodič*.

Führer durch die Glagoljica: Asstellung. (die Bearbeitung des Themas Vanda Ekl und Branko Fučić; Igor Emili et. al.), Naučna biblioteka Rijeka, Rijeka 1968.

Napomena: prijevod kataloga *Izložba glagoljica. Vodič.*

Statuti, urbari, notari Istre, Rijeke, Hrvatskog primorja i otoka. Katalog izložbe, ur. Danilo Klen, izd. Historijski arhiv Rijeka, Rijeka 1968. (Oprema *Kataloga* i koautor *Postave izložbe* Branko Fučić)

Najstariji glagoljski natpisi [Zagreb – Pazin 1971.] - Napomena: Tiskano u tiskari „Otokar Keršovani“ u Puli. Nepaginirani i nedatirani posebni otisak rada (u vidu brošure) iz *Istarske Danice* 1972, Zagreb – Pazin 1971.

Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva, ur. Anđelko Badurina, *Uvod u ikonologiju* Radovan Ivančević, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1979. (suradnik B. Fučić)

Spovid općena (latinička transkripcija glagoljskog teksta tiskanog god. 1496. u Senju), ur. Anica Nazor i Branko Fučić, Senj: Senjsko muzejsko društvo, 1979. i Pretisak 27. listopada 1978.

Vodič Historijskog arhiva Rijeka, ur. Nikola Crnković, izd. Historijski arhiv Pazin – Historijski arhiv Rijeka (*Posebna izdanje*, sv. 7), Pazin – Rijeka 1980. (Grbovi: Branko Fučić)

Korizmenjak, Senj 1508. – pretisak 25. studenoga 1981. (fototipsko izdanje), ur. Anica Nazor i Branko Fučić, Senj: Senjsko muzejsko društvo, 1981., 208 str.

Glagoljska epigrafika: kulturno-historijski vidovi, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1982.

Glagoljski natpisi, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu, [Djela Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, knjiga 57], 1982.

Valunska ploča, Hrvatsko arheološko društvo i Turističko društvo Valun, Zagreb 1982.

Tragom glagoljskih natpisa: izložba, tekst Josip Bratulić, fotografije Anđelko Badurina et al., crteži Branko Fučić, Zagreb: Nacionalna i sveučilišna biblioteka, 1984.

- Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, ur. Anđelko Badurina, *Uvod u ikonologiju* Radovan Ivančević, II. izdanje, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1985. (suradnik B. Fučić)
- Stara katedrala u Osoru*, Zagreb: Kršćanska sadašnjost [1985.]
- Mošćenice*, SIZ kulture Općine Opatija, Katedra Čakavskog sabora Opatija i Turistički savez Općine Opatija, Opatija 1986.
- Bašćanska ploča*, sv. I. (Rasprave, studije, članci i ulomci iz cjelovitih djela), ur. Andre Mohorovićić i Petar Strčić, Zagreb – Krk – Rijeka: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Povijesno društvo otoka Krka, Povijesno društvo Rijeka, 1988. (pretisak niza članaka B. Fučića)
- Glagoljski lapidarij u Valunu*, tekst i crteži Branko Fučić, izd. Turističko društvo Valun – Istarsko književno društvo „Juraj Dobrila“ Pazin, Pazin 1988.
- Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, ur. Anđelko Badurina, *Uvod u ikonologiju* Radovan Ivančević, III. izdanje, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1990. (suradnik B. Fučić)
- Apsyrtides. Kulturno-povijesni putopis po otočju Cresa i Lošinja*, Mali Lošinj: Narodno sveučilište Mali Lošinj [Mala turistička biblioteka, knjiga 2.], 1990. (višejezično)
- Glagoljaška opatija sv. Lucije i Bašćanska ploča*, Turistička zajednica mjesta Baška, Zagreb 1990. (višejezično)
- Porat – samostan sv. Marije Magdalene. Glagoljski lapidarij*, Zagreb: Provincijalat Franjevac trećoredaca – Zagreb [niz: *Novaja i Vet'haja*, br. 3] i Samostan sv. Marije Magdalene – Porat, 1991.
- Vincent iz Kastva*, Zagreb – Pazin: Kršćanska sadašnjost i Istarsko književno društvo „Juraj Dobrila“, [nakladnička serija: *Monumenta artis Croatiae. Monografije*], 1992. (višejezično)
- O. Nikola Hermon: Brašno duhovno - molitvenik, Ljubljana 1693.*, ponovljeno izdanje, Katedrala u Rijeci, Rijeka 1993., Fučić je uredio, prepisao, napisao predgovor te prelomio i grafički uredio izdanje.
- Sveti Vid: katedrala. Rijeka – Hrvatska*, tekst Branko Fučić, fotografije Petar Trinajstić, izd. Katedrala – Rijeka, Rijeka 1994. (višejezično)

- Apsyrtides. Kulturno-povijesni putopis po otočju Cresa i Lošinja*, II. izdanje, Mali Lošinj: Turistička zajednica Općine Mali Lošinj i Turistička zajednica Općine Cres, 1995. (višejezično)
- Drivenik*, izd. Društvo Imena Isusova, Drivenik, Drivenik 1995.
- Vid Omišljanin – Vito da Castelmuschio – Veit von Omišalj – Vitus of Omišalj*, izd. Općina Omišalj, Odbor za obilježavanje šest stoljeća brevijara Vida Omišljanina, Grad Buzet, Katedra Čakavskog sabora Roč, Omišalj – Roč 1996. Tekst na hrvatskom, talijanskom /prijevod Gilda Ružić/, njemačkom /prijevod Doris Baričević/ i engleskom jeziku /prijevod Branko Antolić/
- Glagoljski brevijar Vida Omišljanina (1396). Pisano u povodu 600te obljetnice brevijara. <http://www.croatianhistory.net/glagoljica/vidom.html>. Engleska verzija: Glagolitic Breviary of Vitus of Omišalj (1396). Written on the occasion of 600th anniversary of the breviary. <http://www.croatianhistory.net/glagoljica/vid.html>
- Gaštronomija grišnoga fra Karla z Dubašnice*, II. izdanje, izd. Tipograf d.d. Grafička djelatnost – Rijeka, Rijeka, kolovoz 1997.
- Terra incognita*, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1997.
- Hrvatski glagoljski i ćirilski natpisi, u: *Hrvatska i Europa – kultura, znanost i umjetnost. Sv. I. Srednji vijek (VII – XII. stoljeće) – rano doba hrvatske kulture*, ur. Ivan Supićić, izd. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu i AGM – Zagreb, Zagreb 1997., str. 258-283.
- Terra incognita*, II. izdanje, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1998.
- Inscriptions, u: *Croatia and Europe. Volume I: Croatia in the early middle ages/ A cultural survey*, ur. Ivan Supićić, London – Zagreb: Philip Wilson Publishers/London – AGM/Zagreb – Croatian academy of sciences and arts/Zagreb, 1999.
- Les inscriptions, u: *La Croatie et l'Europe. Volume I: Croatie – Trésors de la Croatie ancienne des origines à la fin du XIIe siècle*, ur. Ivan Supićić, Pariz – Zagreb: Somogy Éditions d'art/Paris – AGM/Zagreb – Académie croate des sciences et des arts/Zagreb, 1999.
- Fraške*, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1999.
- Croatian glagolitic epigraphy*, izd. Stephen Osborne, London 1999.

- Fraške*, II. izdanje, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, Zagreb 2000.
- Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, ur. Anđelko Badurina, *Uvod u ikonologiju* Radovan Ivančević, IV. dopunjeno izdanje, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2000. (suradnik B. Fučić)
- Majstor Albert iz Konstanza u Brseču, Jesenoviku, Lovranu, Pazu i Plominu* (uredila i za tisak pripremila Maja Franković), Zagreb – Brseč: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu i Udruga Jenio Sisolski – Brseč, 2000.
- Hrvatski glagoljski natpisi, u: *Hrvatska i Europa – kultura, znanost i umjetnost. Sv. II. Srednji vijek i renesansa (XIII – XVI. stoljeće)*, ur. Eduard Hercigonja, izd. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu i Školska knjiga – Zagreb, Zagreb 2000., str. 126-145.
- Terra incognita*, III. izdanje, Zagreb: Kršćanska sadašnjost [Biblioteka *Izvan niza*, knj. 30], Zagreb 2001.
- Pjesme (1937. – 1943.)*, *Književna Rijeka – časopis za književnost i književne prosudbe*, br. 1 [god. 6], siječanj – ožujak 2001, Rijeka 2001., str. 4-17 i [97].
- Grdoselska kronika (O 350. obljetnici rođenja njenog začetnika Vinka Pikota i 300. obljetnici njegove oporuke)*, priredio i bilješkama popratio Dragutin Domšić, transkripcija i prijevod s talijanskog jezika Branko Fučić, izd. Josip Turčinović d.o.o. Pazin [*Istarska baština*, knjiga 6.] i Državni arhiv u Pazinu, Pazin 2002.
- Iz istarske spomeničke baštine. Svezak I.*, priredio Josip Bratulić, izd. Matica hrvatska – Zagreb [nakladnička serija: *Redovita izdanja za članstvo*, knjiga 12.], Zagreb 2006.
- Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, ur. Anđelko Badurina, *Uvod u ikonologiju* Radovan Ivančević, V. izdanje, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2006. (suradnik B. Fučić)
- Iz istarske spomeničke baštine. Svezak II.*, priredio Josip Bratulić, Zagreb: Matica hrvatska [nakladnička serija: *Redovita izdanja za članstvo*, knjiga 13.], Zagreb 2007.
- Hrvatski glagoljski i ćirilski natpisi, u: *Hrvatska i Europa – kultura, znanost i umjetnost. Sv. I. Srednji vijek (VII – XII. stoljeće) – rano doba hrvatske kulture*, ur. Ivan Supićić, Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu – Školska knjiga/Zagreb, ²2007., str. 258-283.

IZBOR IZ LITERATURE O BRANKU FUČIĆU

Fučić, Branko, u: *Hrvatski biografski leksikon 4*, ur. Trpimir MACAN, Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 1998., s. v.; Rado-
van IVANČEVIĆ, Majstorsko čitanje povijesti – u potrazi za identite-
tom, *Cicero – magazin za umjetnost*, god. II, br. 6, Zagreb, lipanj 1999.,
str. 41-46; Marijan JURČEVIĆ, Dr. Branko Fučić – prijatelj i kršćanin
/8. IX. 1920. – 31. I. 1999./, *Riječki teološki časopis*, god. VII, br. 2, Rijeka
1999., str. 407-416; Miroslav KURELAC, In memoriam Branko Fučić
(1920. – 1999.), *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povije-
sne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*, vol. 17.,
Zagreb 1999., str. 284-286; Tonko MAROEVIĆ, In memoriam – Bran-
ko Fučić (1920. – 1999.), *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, god. 23,
Zagreb 1999., str. 217-219; Ksenija ROZMAN, In memoriam – Obitu-
aries: Branko Fučić (1920 – 1999), *Zbornik za umetnostno zgodovino*, n.
s., vol. 35, Ljubljana: Slovensko umetnostnozgodovinsko društvo, 1999.,
str. 306-311; Josip BRATULIĆ, Prijatelju na spomen: Branko Fučić – in
memoriam (1920. – 1999.), *Riječki teološki časopis*, god. VII, br. 2, Rije-
ka 1999., str. 424-430; Miroslav BERTOŠA, In memoriam akademiku
Branku Fučiću, *Vjesnik Državnog arhiva u Rijeci*, sv. XLI-XLII., Rijeka
2000., str. 515-516; Emilijan CEVC, Branko Fučić (1920 – 1999), U: *Le-
topis Slovenske akademije znanosti in umetnosti*, 50. knjiga – 1999/ *The
Yearbook of The Slovenian academy of sciences and arts*, volume 50/1999,
Ljubljana: Slovenska akademije znanosti in umetnosti, 2000., str. 131-133;
Josip BRATULIĆ, Glagoljaš Branko Fučić, *Književna Rijeka – časopis
za književnost i književne prosudbe*, br. 1 [god. 6], siječanj – ožujak 2001,
Rijeka 2001., str. 27-30; Marijan JURČEVIĆ, Akademik Branko Fučić –

najznaменitiji Krčanin 20. stoljeća, *Krčki kalendar 2001*, Krk 2001., str. 78-84; Josip ŽGALJIĆ, *Branko Fučić. Od Dubašnice do Dubašnice*, Rijeka: Glosa d.o.o. Rijeka i Istarsko književno društvo „Juraj Dobrila“ Pazin, 2001; Anica NAZOR, Branko Fučić (8. rujna 1920. – 31. siječnja 1999.) – In memoriam, *Slovo – časopis Staroslavenskoga instituta u Zagrebu*, sv. 52-53/2002-2003, Zagreb 2004., str. 127-136; Tomislav GALOVIĆ, Branko Fučić i Dubašnica, *Riječki teološki časopis*, god. XV, br. 1(29), Rijeka 2007., str. 219-233; „Az grišni diak Branko pridivkom Fučić” – *Međunarodni znanstveni skup o životu i djelu akademika Branka Fučića (1920. – 1999.)* / *“I, the Errant Pupil Branko, Surnamed Fučić” – International Scholarly Seminar on the Life and Work of Academician Branko Fučić (1920-1999)* – Rasporred rada i sažetci izlaganja / Schedule of Proceedings and Summaries of Contributions, priredio / prepared by Tomislav GALOVIĆ, Malinska – Dubašnica: Općina Malinska-Dubašnica, 2009.; te u cijelosti zbornik radova *Slova na dar Branku Fučiću*, ur. Josip BRATULIĆ, Rijeka: Ex libris (Biblioteka Terra incognita), 2009.

SPOMENICA PREMINULIM AKADEMICIMA

BRANKO FUČIĆ
1920. – 1999.

Izdavač
HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI

Za izdavača
akademik Slavko Cvetnić

Tehnički urednik
Ranko Muhek

Lektorica i korektorka
Maja Silov Tovernić

Naklada
400 primjeraka

Tisak
Intergrafika TTŽ - d.o.o.

ISBN 978-953-154-866-3

ISBN 978-953-154-866-3

9 789531 548663